

Η σοσιαλιστική επανάσταση της Κούβας, η Κίνα και ο παγκόσμιος ταξικός αγώνας σήμερα

Η Κουβανική Επανάσταση δείχνει τι είναι δυνατό να γίνει όταν οι εργαζόμενοι παίρνουν την εξουσία, αλλάζοντας τον εαυτό μας καθώς μετασχηματίζουμε τις ταξικές σχέσεις της ζωής και της εργασίας.

Το ακόλουθο κείμενο είναι η ομιλία της Μαίρη-Άλις Ουότερς, στο πλαίσιο μιας συζήτησης στρογγυλής τραπέζης στη Guangzhou, Κίνα, ένα από τα 50 κατά τη διάρκεια του 10ου Διεθνούς Συνεδρίου της ISSCO, της Διεθνούς Εταιρείας Μελέτης Απόδημων Κινέζων. Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε 8 – 11 Νοεμβρίου, 2019, στο Πανεπιστήμιο Jinan (δείτε άρθρο ειδήσεων στο τεύχος αριθ. 47/2019, *The Militant* www.themilitant.com).

Η Ουότερς είναι πρόεδρος του Pathfinder Press και εκδότρια του *Η ιστορία μας γράφεται ακόμη: Η Ιστορία Τριών Κουβανο-κινέζων Στρατηγών στην Κουβανική Επανάσταση* των Αρμάντο Τσόν, Γουστάβο Τσούι και Μωυσή Σίο Γονγκ. Ο τίτλος της ομιλίας της ήταν “Πολιτιστικοί, Διπλωματικοί και Εμπορικοί Δεσμοί ανάμεσα στην Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας και την Κούβα Σήμερα”. Παρόντες στο ακροατήριο ήταν ο γενικός πρόξενος της Κούβας στη Guangzhou, Denisse Llamas Infante, και ο πρόξενος Hansel E. Díaz Laborde. Copyright © 2020 by Pathfinder Press. Ανατύπωση μετά από άδεια.

ΜΑΙΡΗ-ΑΛΙΣ ΟΥΟΤΕΡΣ

Ένας αιώνας επαναστατικού αγώνα ενάντια στην ισπανική αποικιοκρατία και την ιμπεριαλιστική κατοχή των ΗΠΑ κορυφώθηκε εξήντα χρόνια πριν στη Κούβα, με την νικηφόρα σοσιαλιστική επανάσταση. Ήταν μια βαθιά λαϊκή επανάσταση. Εκατομμύρια εργαζόμενοι κάθε ηλικίας, άντρες και γυναίκες, μεταμορφώθηκαν καθώς αγωνίστηκαν για ανεξαρτησία, κυριαρχία, αξιοπρέπεια και άρχισαν να μεταμορφώνουν την κοινωνία τους.

Αντιμετωπίζοντας στρατιωτική επιθετικότητα και οικονομικά σαμποτάζ από την Ουάσινγκτον, που υποστηρίζονταν και από άλλες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, οι εργάτες και αγρότες στην Κούβα υπερασπίστηκαν και εμβάθυναν τις αρχικές τους κατακτήσεις. Εγκαθίδρυσαν μια κυβέρνηση, και ένα κράτος, δικό τους - που προώθησε τα συμφέροντα εκείνων που ήταν τα πιο καταπιεσμένα και εκμεταλλεζόμενα στρώματα του πληθυσμού.

Έβαλαν τέλος στην καπιταλιστική ιδιοκτησία της γης, των μύλων, των εργοστασίων και των τραπεζών. Έδωσαν γη στους αγρότες που την δούλευαν. Έθεσαν εκτός νόμου τις διακρίσεις λόγω φυλής σε όλες τις δημόσιες εγκαταστάσεις. Οργάνωσαν εκατομμύρια γυναικών στην εργασία και την κοινωνική και πολιτική δραστηριότητα. Με μία λαϊκή κινητοποίηση με τη συμμετοχή εκατοντάδων χιλιάδων νεολαίων, πήγαν στα βουνά, τις εργατικές γειτονιές και τις αγροτικές περιοχές, εξαλείφοντας τον αναλφαβητισμό σε όλη τη Κούβα σε λιγότερο από ένα χρόνο. Εξόπλισαν εργάτες και αγρότες και τους οργάνωσαν σε πειθαρχημένες μονάδες πολιτοφυλακής για να υπερασπιστούν τη χώρα που οικοδομούσαν σε νέες οικονομικές και κοινωνικές βάσεις.

Και ενάντια σε όλες τις πιθανότητες, για περισσότερο από έξη δεκαετίες, οι κουβανοί εργαζόμενοι έχουν αναχαιτίσει με επιτυχία στον κόλπο την πιο ισχυρή αυτοκρατορία που ο κόσμος έχει δει ποτέ.

Κουβανοί με κινεζική καταγωγή

Για τους κουβανούς κινεζικής καταγωγής, οι συνέπειες αυτών των ιστορικών κατακτήσεων ήταν πρωτοφανείς. Ένα πράγμα διαφοροποιεί σήμερα τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες της ζωής των κουβανών κινεζικής καταγωγής από τις κινεζικές κοινότητες οπουδήποτε αλλού στον κόσμο. Αυτό είναι η σχεδόν παντελής απουσία διακρίσεων ή προκαταλήψεων ενάντια στους κουβανο-

κινέζους και τους απογόνους τους.

Αυτή η μοναδική κατάσταση είναι ένα εκπληκτικό γεγονός. Οι περισσότεροι από εσάς εδώ γνωρίζετε καλά από τη δική σας εμπειρία τις αμέτρητες μορφές προκαταλήψεων κατά των κινέζων οπουδήποτε αλλού στον κόσμο. Αυτό μόνο θα δικαιολογούσε μια πιο προσεκτική ματιά στην Κουβανική Επανάσταση. Στην Κούβα δεν υπάρχουν πια τυπικά κινεζικά επαγγέλματα, είτε είναι εστιατόρια ή πλυντήρια, ή μικροί καταστηματάρχες ή οικογένειες που καλλιεργούν λαχανικά και φρούτα για τις αστικές αγορές.

Δεν υπάρχει γυάλινη οροφή (σ.μ. ανεπίσημα αναγνωρισμένο εμπόδιο στην πρόοδο σε ένα επάγγελμα, το οποίο επηρεάζει ιδιαίτερα τις γυναίκες και τα μέλη των μειονοτήτων). Δεν υπάρχει πεδίο δραστηριότητας ή επίπεδο ηγετικής ευθύνης που δεν θα βρεθεί κανένας κινεζικής καταγωγής. Είτε πρόκειται για κυβερνητικά υπουργεία, ηγέτες μαζικών οργανώσεων της Κουβανικής Επανάστασης, στρατηγούς, καλλιτέχνες, επιστήμονες ή οτιδήποτε.

Ο Εστέμπαν Λάζο, πρόεδρος της Εθνοσυνέλευσης της Κούβας, είναι κουβανός αφρο-κινεζικής καταγωγής.

Ο Λάζαρο Μπαρέδο, μέχρι πρόσφατα ο για πολλά χρόνια αρχισυντάκτης της Γκράνμα, της καθημερινής εφημερίδας του Κομμουνιστικού Κόμματος Κούβας, είναι κουβανός κινεζικής καταγωγής.

Ο Γουιλφρέδο Λαμ, ανάμεσα στους παγκοσμίου φήμης καλλιτέχνες του 20ού αιώνα, ήταν κουβανός αφρο-κινεζικής καταγωγής, ο οποίος έπλεξε νήματα από αυτές τις κουλτούρες στον πλούτο των έργων του.

Άλλο παράδειγμα - ένα που θα ανασύρω σήμερα, αφού το ξέρω καλύτερα – είναι οι τρεις στρατηγούς των Επαναστατικών Ενόπλων Δυνάμεων της Κούβας: Μωυσή Σίο Γονγκ, Γουστάβο Τσούι και Αρμάντο Τσού. Οι ιστορίες τους είναι διαθέσιμες – και εδώ στο συνέδριο – στο βιβλίο *Η ιστορία μας γράφεται ακόμη*, δημοσιευμένο στα αγγλικά, ισπανικά, κινεζικά, φαρσί και, μόλις αυτή την εβδομάδα στα γαλλικά.

Ο καπιταλισμός διαιρεί και βασιλεύει

Τα μαθήματα της Κουβανικής Επανάστασης είναι ιδιαίτερα σημαντικά στον σημερινό κόσμο της βαθιάς καπιταλιστικής κρίσης. Επειδή ο σοβινισμός και η ξενοφοβία είναι όπλα επιλογής που χρησιμοποιούν οι άρχουσες τάξεις για να προσπαθήσουν να χωρίσουν τους εργαζόμενους και να μας οδηγήσουν τον ένα ενάντια στον άλλο. Προσπαθούν να μας πείσουν ότι τα προβλήματα μας δεν προέρχονται από αυτούς που μας εκμεταλλεύονται, αλλά από τους “μετανάστες που παίρνουν τις δουλειές μας”, ή τους γείτονες των οποίων το χρώμα του δέρματος ή η θρησκεία είναι διαφορετικά από τα δικά μας.

Αυτή είναι μία ιστορία που οι απόδημοι κινέζοι γνωρίζουν καλά. Τι συμβαίνει σήμερα στην Ασία, την Αμερική, την Ευρώπη, όχι ακόμη στην Αφρική. Οι κινέζοι στο εξωτερικό για αιώνες ήταν ο πρωταρχικός στόχος επιθέσεων κατά των “ξένων”, από τις πιο λεπτές μορφές διακρίσεων και ρατσιστικού μίσους, με βία του όχλου, τους νόμους αποκλεισμού και πογκρόμ. Αυτό είναι το πλαίσιο στο οποίο το παράδειγμα της Κούβας ξεχωρίζει.

Ο αντίκτυπος αυτής της ιστορίας των κινέζων που ζουν στο εξωτερικό επισημαίνεται στον πρόλογο του Γανγκ Λούσα στην έκδοση του *Η ιστορία μας γράφεται ακόμη*, από τις εκδόσεις Pathfinder το 2017. Ο Γανγκ είναι ο νεαρός τηλεοπτικός και κινηματογραφικός σεναριογράφος ο οποίος μετάφρασε το βιβλίο στα κινεζικά. Ως πανεπιστημιακός φοιτητής, σπούδασε στη Νέα Ζηλανδία και

την Ολλανδία. Στον πρόλογο περιγράφει ότι αντιμετώπισε_αντι-κινεζικές διακρίσεις και προκαταλήψεις για πρώτη φορά όταν ζούσε σε αυτές τις χώρες και τα αισθήματα κατωτερότητας που του έδωσε.

“Όμως, ένας άνδρας άλλαξε τον τρόπο σκέψης μου”, γράφει ο Γανγκ. Και “αυτός ο άνδρας ήταν ο Μωυσή Σίο Γονγκ”. Τυχαία, ο Γανγκ εξηγούσε, βρήκε το όνομά του Σίο Γονγκ σερφάροντας στο διαδίκτυο και διάβασε ότι ήταν στρατηγός των Επαναστατικών Ενόπλων Δυνάμεων της Κούβας και σύμβουλος του τότε κουβανού αντιπροέδρου Ραούλ Κάστρο. Ο Γανγκ λέει ότι σκέφτηκε ότι κάτι τέτοιο ήταν αδύνατο. Δεν ήταν δυνατόν να είναι αλήθεια.

Έτσι άρχισε να προσπαθεί να μάθει περισσότερα για τον Μωυσή Σίο Γονγκ, και στη πορεία ένας φίλος στο Christchurch της Νέας Ζηλανδίας, του έδωσε ένα αντίγραφο του *Η ιστορία μας γράφεται ακόμη*.

“Αισθάνθηκα συγκλονισμένος διαβάζοντας το βιβλίο”, σημείωσε ο Γανγκ, ανακαλύπτοντας ότι υπήρχαν πολλοί κινέζοι στην Κούβα εκτός του στρατηγού Σίο Γονγκ “ο οποίος είχε αξιοσημείωτη συμβολή”.

Μαθαίνοντας για τους κινέζους στην Κούβα, γράφει ο Γανγκ, αποκατέστησε την αυτοπεποίθησή του και την υπερηφάνειά του για το ότι γεννήθηκε κινέζος.

Όχι άλλοι κινέζοι στην Κούβα;

Δεν είναι το θέμα της παρουσιάσής μου σήμερα η ιστορία των κινέζων στην Κούβα. Αλλά για όσους από εσάς όλο αυτό είναι καινούργιο, αυτή η ιστορία άρχισε το 1847 όταν, πάνω από το επόμενο τέταρτο του αιώνα, περισσότεροι από 140 000 κινέζοι μισθωμένοι εργάτες μεταφέρθηκαν στην Κούβα ως μέρος αυτού που ονομάστηκε “εμπόριο των κούληδων”. Δούλευαν στις ανθούσες φυτείες ζαχαροκάλαμου της Κούβας σχεδόν σε συνθήκες δουλείας. Πολλοί λιποτάκτησαν από τις φυτείες ζαχαροκάλαμου, ενώθηκαν με τους *mambises*, τον απελευθερωτικό στρατό που μαχόταν για την ανεξαρτησία από την Ισπανία και έμειναν στη Κούβα, όπου έγιναν μέρος του κουβανικού εργαζόμενου λαού.

Θα ακούσετε συχνά να λέγεται στην Κούβα ότι η κουβανική εθνικότητα συγκροτήθηκε κατά το ένα τρίτο ισπανική, ένα τρίτο αφρικανική και ένα τρίτο κινεζική. Η κινεζική μετανάστευση στην Κούβα διήρκεσε για έναν αιώνα. Από το 1930, η Κινεζική Γειτονιά στην Αβάνα ήταν η δεύτερη στο Δυτικό Ημισφαίριο σε μέγεθος και πολιτιστική ζωή μετά την Τσάινα Τάουν του Σαν Φρανσίσκο. Ήταν η μεγαλύτερη σε όλη τη Λατινική Αμερική.

Όπως και αλλού, ο κινεζικός πληθυσμός στην Κούβα γρήγορα κατηγοριοποιήθηκε ταξικά. Περιελάμβανε πλανόδιους πωλητές, εργάτες, εργάτες πλυντηρίων και αγρότες. Αλλά από τον 20ο αιώνα περιελάμβανε επίσης πλούσιους ιδιοκτήτες γης, ιδιοκτήτες πολυκαταστημάτων και μεγάλων εστιατορίων και κλαμπ, τραπεζίτες και άλλους με μεγάλο πλούτο. Σύμφωνα με την απογραφή στην Κούβα του 1899, υπήρχαν τότε 42 κινέζοι ιδιοκτήτες φυτειών ζαχαροκάλαμου.

Στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν είναι ασυνήθιστο να λέγεται ότι δεν υπάρχουν πια κινέζοι στην Κούβα, ότι “έφυγαν όλοι με τη νίκη της επανάστασης”. Όπως τόσα άλλα που λέγονται για την Κούβα στις ΗΠΑ, είναι απλά ψευδές. Από το 1959 ως το 1968 οι ιδιοκτήτες φυτειών, οι τραπεζίτες και οι μεγαλέμποροι – έχοντας προσπαθήσει και αποτύχει να σώσουν την υποστηριζόμενη από τις ΗΠΑ δικτατορία του Μπατίστα, ή να εγκαταστήσουν κάποιο άλλο αστικό καθεστώς - διέφυγαν από τη χώρα. Είναι αλήθεια.

Αλλά δεκάδες χιλιάδες κουβανοί κινεζικής καταγωγής ήταν ανάμεσα στα εκατομμύρια των

κουβανών που ενώθηκαν με τις εργατικές πολιτοφυλακές, οδήγησαν το οργανωμένο έγκλημα έξω από την Τσαΐνα Τάουν της Αβάνας, και απέκρουσαν την υποκινούμενη από τις ΗΠΑ εισβολή στον Κόλπο των Χοίρων το 1961. Αυτοί και οι απόγονοι τους βρίσκονται παντού στην Κούβα σήμερα, σε όλα τα επαγγέλματα. Το μόνο που έχετε να κάνετε είναι να περπατήσετε στους δρόμους οποιασδήποτε πόλης στην Κούβα για να δείτε τα κινεζικά χαρακτηριστικά στο ένα πρόσωπο μετά το άλλο. Η αλήθεια είναι προφανής.

Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας

Θέλω να εστιάσω τον χρόνο που μου απομένει στο κύριο θέμα της παρουσίασης μου εδώ – ορισμένα από τα σημεία καμπής στις πολιτικές, οικονομικές και διπλωματικές σχέσεις ανάμεσα στη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας και την Κούβα στη διάρκεια των τελευταίων εξήντα χρόνων. Και τα διαφορετικά πολιτικά και ταξικά σημεία εκκίνησης που σηματοδότησαν αυτές τις σχέσεις.

Όταν το επαναστατικό κίνημα με επικεφαλής τον Φιδέλ Κάστρο πήρε την εξουσία στο κατώφλι της δεκαετίας του 1960, η νέα κυβέρνηση ήλθε αμέσως σε επαφή με την Κίνα. Ταυτίστηκαν με τους νικηφόρους αντι-ιμπεριαλιστικούς αγώνες του κινεζικού λαού που οδήγησαν στην ίδρυση της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας το 1949. Τον Σεπτέμβριο του 1960, η Κούβα έγινε η πρώτη λατινοαμερικανική χώρα που αναγνώρισε αυτό που οι καπιταλιστές ηγεμόνες ονόμαζαν “Κόκκινη Κίνα”, αφήνοντας τον οικονομικό εκβιασμό της Ουάσινγκτον, που κράτησε κάθε άλλη χώρα στην Αμερικανική ήπειρο ευθυγραμμισμένη εδώ και δεκαετίες με την Ταϊβάν.

Με έναν αμοιβαίο τρόπο, όσο κλιμακώνονταν οι επιθέσεις της κυβέρνησης των ΗΠΑ κατά της Κουβανικής Επανάστασης, το Πεκίνο προχωρούσε με βοήθεια, τις πολύ αναγκαίες αποστολές ρυζιού πάνω απ' όλα. Πριν την επανάσταση, οι μεγαλύτερες ποσότητες ρυζιού που καταναλώνονταν στην Κούβα εισάγονταν από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Το εμπόριο αυτό έληξε απότομα στις αρχές του 1960 ως μέρος της σχεδόν πλήρους διακοπής εκ μέρους της Ουάσινγκτον των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών σχέσεων με την Κούβα. Η βοήθεια της Κίνας εκτιμήθηκε ιδιαίτερα.

Όμως τα πρώτα χρόνια της Κουβανικής Επανάστασης συνέπεσαν και με την ταχεία εμφύση των διαιρέσεων ανάμεσα στις κυβερνήσεις της Κίνας και της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών – αυτό που έγινε γνωστό ως Σινο – Σοβιετική σύγκρουση. Η κουβανική ηγεσία ηγήθηκε μιας παθιασμένης πολιτικής μάχης για να πείσει τη Μόσχα και το Πεκίνο να παραμερίσουν επιμέρους συμφέροντα και να ενωθούν για να υποστηρίξουν τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα των βιετναμέζων στον δολοφονικό πόλεμο που διεξαγόταν από την Ουάσινγκτον και τους ιμπεριαλιστικούς συμμάχους της. Είναι ευρέως γνωστή η διάσημη επίκληση του Τσε Γκεβάρα το 1966 “να δημιουργήσουμε δύο, τρία ... πολλά Βιετνάμ” σε αλληλεγγύη με τον βιετναμέζινο αγώνα.

Στα τέλη του 1965, στην προσπάθεια της κινεζικής κυβέρνησης να πείσει την κουβανική ηγεσία να ευθυγραμμιστεί με αυτήν σε αντίθεση με τη Μόσχα, το Πεκίνο μείωσε απότομα σχεδόν κατά το ήμισυ τις αποστολές ρυζιού έκτακτης ανάγκης στην Κούβα. Ο Φιδέλ Κάστρο εξέδωσε μια επικριτική δημόσια απάντηση.

Σε μία δήλωση τον Φεβρουάριο του 1966 που δημοσιεύθηκε στο Πρένσα Λατίνα, ο Κάστρο ονόμασε την ενέργεια της κινεζικής ηγεσίας “μια απόδειξη απόλυτης περιφρόνησης προς τη χώρα μας ... και την αξιοπρέπεια του λαού μας”. Σε δημόσια ομιλία στην Αβάνα, ένα μήνα αργότερα, ανέφερε ότι αξιωματούχοι της κινεζικής κυβέρνησης έχουν “εισαγάγει το στυλ των απόλυτων μοναρχιών στις σύγχρονες σοσιαλιστικές επαναστάσεις”, ξεχνώντας “την Μαρξιστική αλήθεια” ότι δεν είναι οι μεμονωμένοι άνθρωποι “αλλά οι λαοί που γράφουν ιστορία”, και έκαναν “θεό τον Μάο Τσε-Τουνγκ”.

Καθώς η αποκαλούμενη Πολιτιστική Επανάσταση ξεδιπλωνόταν στη Κίνα στα τέλη της δεκαετίας του 1960, η κουβανική ηγεσία είχε τρομοκρατηθεί από την καταστροφική πορεία της, από την καταστροφή του πολιτισμού και της εκπαίδευσης, τον βίαιο φανατισμό και τυχοδιωκτισμό, κάτι που αντέγραψαν και άσκησαν τα φιλο-μαοϊκά κόμματα παντού, συμπεριλαμβανομένης της Λατινικής Αμερικής.

Οι κουβανοί ηγέτες θεώρησαν ότι οι φραξιονιστικές διαιρέσεις που δημιουργήθηκαν από την υιοθετημένη από το Πεκίνο πορεία ήταν ένας από τους παράγοντες που οδήγησαν σε ήττα το 1967 το αντάρτικο μέτωπο στη Βολιβία του οποίου ηγείτο ο Τσε Γκεβάρα και στον θάνατο του στη μάχη.

Η Πολιτιστική Επανάσταση είχε συνέπειες επίσης στη Κούβα, καθώς κινεζο – κουβανοί που υποστήριζαν την ηγεσία του Μάο απέκτησαν σύντομα τον έλεγχο του Καζίνο Τσουνγκ Γουά στην Αβάνα, τον κύρια κινεζικό σύνδεσμο στη χώρα, πριν κάποιοι από αυτούς εγκαταλείψουν την επαναστατική Κούβα για την Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας το 1968.

Αν και οι δύο κυβερνήσεις δεν διέκοψαν ποτέ διπλωματικούς δεσμούς, οι σχέσεις ανάμεσα τους είχαν παγώσει στα τέλη της δεκαετίας του '60, μία κατάσταση που κράτησε σχεδόν ένα τέταρτο του αιώνα. Ήταν χρόνια κατά τα οποία οι κυβερνήσεις της Κούβας και της Λ. Δ. της Κίνας αντιμετώπισαν η μία την άλλη από αντίθετες πλευρές των οδοφραγμάτων σε καθοριστικές διεθνείς ταξικές μάχες.

Κλειδί ανάμεσα σε αυτές τις συγκρούσεις ήταν το αιματοβαμμένο πραξικόπημα του 1973 στη Χιλή, μετά το οποίο το Πεκίνο ανέπτυξε στενούς δεσμούς με τη στρατιωτική δικτατορία, συμπεριλαμβανομένων δύο επισκέψεων του στρατηγού Αουγκούστο Πινοςέτ στη Λ. Δ. της Κίνας. Άλλες διαμάχες περιελάμβαναν την εισβολή του Πεκίνου στο Βιετνάμ το 1979 κατά μήκος των βόρειων συνόρων, η οποία καταγγέλθηκε από την κουβανική κυβέρνηση. Και η διεθνιστική αποστολή της Κούβας για να βοηθήσει την Αγκόλα να αντιμετωπίσει τις εισβολές του υποστηριζόμενου από τις ΗΠΑ καθεστώτος του απαρτχάντ της Νότιας Αφρικής. Στις δεκαετίες του '70 και του '80, στη διάρκεια της οποίας το κινεζικό καθεστώς ενίσχυε τις αντεπαναστατικές δυνάμεις της Αγκόλας που ήταν ευθυγραμμισμένες με την Πρετόρια και την Ουάσινγκτον.

Νέες σχέσεις ανοίγουν

Ένα νέο στάδιο σχέσεων ξεκίνησε ανάμεσα στις δύο κυβερνήσεις στα τέλη της δεκαετίας του '80 με την πτώση της “μαρέγκας”, όπως αποκαλούσε ο κουβανός πρόεδρος Φιδέλ Κάστρο την κατάρρευση των καθεστώτων στη Σοβιετική Ένωση και την Ανατολική Ευρώπη που καμάρωναν ως “σοσιαλιστικά”. Πρακτικά η Κούβα έχασε το 85% του εξωτερικού της εμπορίου, φτάνοντας η γεωργία, η βιομηχανία, οι μεταφορές και άλλες οικονομικές δραστηριότητες σε ένα καταστροφικό επίπεδο. Η οικονομική και πολιτική κρίση που δημιουργήθηκε είναι γνωστή στην Κούβα ως Ειδική Περίοδος.

Αυτές οι σοβαρότατες donήσεις συνέπεσαν με μια άλλη καταιγίδα, τα γεγονότα της Πλατείας Τιενανμέν την Άνοιξη του 1989. Μπροστά σε μεγάλες νεολαϊστικές κινητοποιήσεις που ζητούσαν πολιτικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις, η κινεζική κυβέρνηση κήρυξε στρατιωτικό νόμο και χρησιμοποίησε τον Λαϊκό Απελευθερωτικό Στρατό για να σταματήσει τις διαμαρτυρίες, σκοτώνοντας αμέτρητους ανθρώπους.

Εν μέσω της σχεδόν πλήρους απομόνωσης του Πεκίνου, η κουβανική ηγεσία υποστήριξε τις ενέργειες της κινεζικής ηγεσίας. Ο Φιδέλ τους αποκάλεσε “λυπηρούς” και είπε ότι δεν το χειρίστηκαν καλά, με απειρία ίσως, αλλά ότι η κινεζική ηγεσία δεν είχε εναλλακτική.

Το 1993, για πρώτη φορά, ο κινέζος πρόεδρος Τσιάνγκ Τσεμίν επισκέφθηκε την Κούβα, και ο κουβανός πρόεδρος Φιδέλ Κάστρο ανταπέδωσε με επίσκεψη στη Κίνα για πρώτη φορά το 1995. Η κινεζική κυβέρνηση άρχισε επίσης να παρέχει ζωτικής σημασίας έκτακτη οικονομική βοήθεια στη Κούβα. Ακόμη και σήμερα, οι κουβανοί αναφέρονται στο μισό εκατομμύριο ποδήλατα που έγιναν ένα από τα πλέον διαδεδομένα μέσα μεταφοράς εκείνα τα χρόνια. Αυτή την ευπρόσδεκτη εξέλιξη ακολούθησε σύντομα ένα εργοστάσιο ποδηλάτων, που οικοδομήθηκε με κινεζικό εξοπλισμό και βοήθεια, το οποίο διαχειριζόταν η Ένωση Νέων Κομμουνιστών.

Σύμφωνα με ορισμένες αναφορές, η κινεζική κυβέρνηση επέκτεινε σε πάνω από ένα δισεκατομμύριο δολάρια τα δάνεια στην Κούβα κατά τη δεκαετία του '90. Κάποιοι από τους τόκους και τα κεφάλαια καταγράφηκαν αργότερα, καθώς οι όροι επαναδιαπραγματεύθηκαν το 2011. Αλλά, οι ουσιαστικές ετήσιες πληρωμές εξακολουθούν να τηρούνται αυστηρά από την κουβανική κυβέρνηση.

Όσο σημαντική κι αν ήταν η βοήθεια της Κίνας προς την Κούβα, όμως ωχριά σε σύγκριση με τις κινεζικές επενδύσεις αλλού στη Λατινική Αμερική, συμπεριλαμβανομένου ενός αναφερόμενου ποσού 65 δισεκατομμυρίων δολαρίων στη Βενεζουέλα μεταξύ 2005 και 2017. Σύμφωνα με πρόσφατες αναφορές, η Κίνα έχει ανακοινώσει σχέδια για αύξηση των συνολικών επενδύσεων στη Λατινική Αμερική στα 250 δισεκατομμύρια δολάρια έως το 2025.

Το εμπόριο ως σύνολο ανάμεσα στη Λατινική Αμερική και τη Κίνα ανέρχεται σήμερα σε περίπου 260 δισεκατομμύρια δολάρια το χρόνο. Από αυτά μόνο 2 δισεκατομμύρια δολάρια είναι με την Κούβα.

Ωστόσο, το σημείο που θέλω να τονίσω είναι ότι αυτοί οι εμπορικοί δεσμοί και δάνεια δεν έχουν καμία σχέση με την διεθνιστική αλληλεγγύη. Βασίζονται αυστηρά στις σχέσεις της αγοράς και τη μεγιστοποίηση του κέρδους για τον δανειστή. Επενδύσεις σε έργα υποδομής όπως λιμάνια και σιδηρόδρομοι είναι παντού συνδεδεμένα με την αγορά κινεζικού εξοπλισμού και υλικών και χρηματοδοτούνται σε μεγάλο βαθμό από δάνεια που πρέπει να καταβληθούν πλήρως και εγκαίρως. Αυτή είναι η βάση της φημισμένης Πρωτοβουλίας του Δρόμου του Μεταξιού του Πεκίνου.

Όπως ο Σίο Γονγκ υπερηφανευόταν να λέει, “Οι κινέζοι φίλοι μας δεν δίνουν τίποτα σε κανέναν”.

Στον καπιταλιστικό κόσμο, κάποιοι ακαδημαϊκοί “εμπειρογνώμονες” για την Κουβανική Επανάσταση, χαιρέκακα και λαθεμένα, αστειεύονται ότι η Κίνα έχει γίνει το “Διεθνές Νομισματικό Ταμείο της Κούβας”.

Εν τω μεταξύ, παρά τα πολλά υπογεγραμμένα μνημόνια κατανόησης με το Πεκίνο, δεσμεύσεις συνεργασίας και φιλίας, και αμοιβαίες εμπορικές αντιπροσωπείες να πηγαινοέρχονται, τα πιο μεγάλα έργα στην Κούβα δεν έχουν ακόμα υλοποιηθεί. Αυτή είναι η περίπτωση σε σχέση με τα κεφάλαια για την αναζωογόνηση της παραγωγής νικελίου στην ανατολική Κούβα, τον εκσυγχρονισμό του διυλιστηρίου πετρελαίου στο Σιενφουέγος, και η οικοδόμηση πολυτελών ξενοδοχείων και γηπέδων γκολφ σε μεγάλης αξίας ακίνητα.

Η πολιτική της κινεζικής ηγεσίας έχει διατυπωθεί ευρέως, να ασκήσει πίεση στην κουβανική ηγεσία να ανταποκριθεί στις διεθνείς πληρωμές χρέους και να υιοθετήσει το παράδειγμα της Κίνας της “τον σοσιαλισμό της αγοράς”. Μπορεί να καλείται με μεγαλύτερη ακρίβεια “καπιταλισμός με κινεζικά χαρακτηριστικά”. Αν μπορώ να προσαρμόσω μία φράση του Ντενγκ Σιαοπίνγκ.

Τελειώνει ο οικονομικός πόλεμος των ΗΠΑ κατά της Κούβας;

Επιτρέψτε μου να κλείσω σε ένα σημείο. Το βάθος της οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζουν οι

κουβανοί εργαζόμενοι σήμερα δεν είναι μυστικό για κανέναν από εμάς. Είναι οδυνηρό.

Όπως είπε ο κουβανός υπουργός Εξωτερικών Μπρούνο Ροδρίγκεζ στους περισσότερους από 1000 συμμετέχοντες σε ένα διεθνές συνέδριο αλληλεγγύης στις αρχές του Νοεμβρίου στην Αβάνα, “Αισθάνομαι ότι είναι καθήκον μου να σας πω ότι έχουμε μπροστά μας δύσκολες στιγμές”.

Η άγρια πίεση και ο ατέλειωτος οικονομικός στραγγαλισμός των κουβανών εργαζομένων από τον ιμπεριαλισμό των ΗΠΑ παίρνει ένα βαρύ σφραγιστικό τμήμα για ένα λαό του οποίου το “έγκλημα” είναι η άρνηση του να γίνει πάλι υποτελής του βορειοαμερικανικού ιμπεριαλισμού.

Υπάρχει σήμερα στην Κούβα σημαντική έλλειψη προϊόντων προσωπικής υγιεινής, με τις συνέπειες που γνωρίζουμε ότι έχει για την αξιοπρέπεια και την αίσθηση της ευημερίας. Πετρέλαιο, φάρμακα, υγραέριο για μαγειρέμα, όπως και πολλά προϊόντα διατροφής είναι δύσκολο να αποκτηθούν.

Και η Ουάσιγκτον ακόμη μία φορά σφίγγει την οικονομική θηλιά, αναζητώντας κάθε τρόπο να θέσει ανυπέρβλητα εμπόδια στις ζωτικά απαραίτητες εισαγωγές και το ξένο συνάλλαγμα. Είναι μία παλιά ιστορία. Έχουμε όλοι μας χάσει τον λογαριασμό του πόσες φορές στη διάρκεια των τελευταίων 60 χρόνων, τόσο με διοικήσεις ρεπουμπλικανών όσο και δημοκρατών, το εκκρεμές έχει κινηθεί προς αυτή την κατεύθυνση. Στην πραγματικότητα, η ένταση των οικονομικών πιέσεων αυξάνεται συνήθως υπό την ηγεσία του Δημοκρατικού Κόμματος.

Εάν παρακολουθήσει κανείς τα αστικά μέσα – μαζικά ή κοινωνικά – αυτά που ακούει είναι ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο εργαζόμενος λαός στην Κούβα είναι το αναπόφευκτο αποτέλεσμα προσπαθειών έξι δεκαετιών να προχωρήσει σε μια σοσιαλιστική πορεία αφιμώντας αυτό που οι καπιταλιστές θεωρούν ότι είναι η “ανθρώπινη φύση” - δηλαδή, η απληστία και η εκμετάλλευση.

Οποιαδήποτε λάθη ή λαθεμένα βήματα έχουν γίνει από την κουβανική ηγεσία – (και είναι οι πρώτοι που τα αναγνωρίζουν) – δεν είναι δύσκολο να φανταστεί κανείς - ανάμεσα στις πιο οικονομικά ανεπτυγμένες χώρες της καπιταλιστικής Λατινικής Αμερικής - πως θα έμοιαζε η Κούβα σήμερα αν δεν υπήρχε ο 60χρονος οικονομικός στραγγαλισμός της Ουάσιγκτον. Οι νέες κατευθυντήριες γραμμές της Κούβας για κοινωνική και οικονομική πολιτική, που υιοθετήθηκαν το 2011 μετά από εκτεταμένο εθνικό διάλογο, καθώς και το νέο σύνταγμα που τέθηκε σε ισχύ νωρίτερα φέτος, είναι μια αναγνώριση των συνεπειών του πολέμου του ιμπεριαλισμού για πολλές δεκαετίες. Η κουβανική κυβέρνηση αναγκάστηκε να παρέχει περισσότερο χώρο για σχέσεις αγοράς στην Κούβα. Αλλά το μάθημα δεν είναι η αναπόφευκτη χρεοκοπία του σοσιαλισμού. Είναι το αντίθετο.

Αυτό που προκύπτει από αυτή την ιστορία είναι η ικανότητα του εργαζόμενου λαού στην Κούβα να κάνει και να υπερασπιστεί την επανάσταση του από το 1959 αντιμετωπίζοντας αυτή την αμείλικτη επίθεση του ιμπεριαλισμού των ΗΠΑ.

Η έκπληξη δεν είναι ότι αναγκάζονται να κάνουν μια υποχώρηση. Είναι το διαρκές παράδειγμα του τι είναι επικτό όταν η εργατική τάξη και οι σύμμαχοι της παίρνουν την εξουσία, αλλάζοντας τον εαυτό τους ενώ αγωνίζονται να αλλάξουν τον κόσμο.

Θα τελειώσω παραθέτοντας τα λόγια του Σίο Γονγκ σε ένα συνέδριο της ISSCO, όπως αυτό, που πραγματοποιήθηκε στην Αβάνα το 1999. Στις σελίδες του βιβλίου *Η ιστορία μας γράφεται ακόμη*, ο Σίο Γονγκ εξιστορεί μια συζήτηση που είχε σε εκείνη την εκδήλωση με τον ιδρυτικό πρόεδρο της ISSCO, Wang Gungwu.

“Πώς είναι δυνατόν”, ρώτησε ο Wang τον Σίο Γονγκ, “ότι εσύ, απόγονος κινέζων, κατέχεις υψηλή κυβερνητική θέση, είσαι βουλευτής της Εθνοσυνέλευσης, και στρατηγός των Ενόπλων Δυνάμεων; Πώς είναι δυνατόν;

Ο Σίο Γονγκ του απάντησε, “ Η διαφορά είναι ότι εδώ έγινε μία σοσιαλιστική επανάσταση”. Μια επανάσταση που εξάλειψε τα οικονομικά θεμέλια στα οποία στηρίζονται οι διακρίσεις με βάση το χρώμα του δέρματος. Μια επανάσταση που δημιούργησε μια κυβέρνηση που έχει χρησιμοποιηθεί από τους εργαζόμενους για την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων και προκαταλήψεων.

“Στους ιστορικούς και άλλους που θέλουν να μελετήσουν το θέμα”, κατέληξε ο Σίο Γονγκ, “τους λέω ότι πρέπει να καταλάβετε ότι η κινεζική κοινότητα εδώ στην Κούβα είναι διαφορετική από το Περού, τη Βραζιλία, την Αργεντινή ή τον Καναδά.

“Και αυτή η διαφορά είναι η νίκη μιας σοσιαλιστικής επανάστασης”.

Αυτό παραμένει το μάθημα της Κούβας για εμάς σήμερα.

Για την ελληνική μετάφραση, Copyright © 2020 Διεθνές Βήμα